

יְהוּדָה, מֵאֵי דְכְּתִיב, (שְׁמוּאֵל א א) אֶל הַנְּעָר הַזֶּה הִתְפַּלְלָתִי, הוּא לִי לְמִימְרֵי אֶל הַבֶּן הַזֶּה הִתְפַּלְלָתִי. אֲלֵא אִמְרָה חֲנָה, יְהִי רְצוֹן, שְׁבַשְׁעָה שְׁיִגְדֵל וְשִׁתְּדֵל בְּעִבּוּדַת הַמָּקוֹם, כְּמוֹ עַבְשָׂיו שֶׁהוּא נְעָר.

וְכַל אָדָם שִׁזְזָה לְהִיּוֹת בְּזֻקְנוֹתוֹ כְּמוֹ בְּנֵעֲרוֹתוֹ, יִזְכָּה לְמַעֲלַת שְׁמוּאֵל הַנְּבִיא, דְּכְּתִיב (שם ב) וּמַעִיל קִטָּן תַּעֲשֶׂה לוֹ אִמּוֹ וְהַעֲלֵתָהּ לוֹ מִיָּמִים יְמִימָה. וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ כֶּד, אֲלֵא צְדָקָתוֹ וְזִכּוֹתוֹ הָיָה גָּדֹל עִמּוֹ תָּמִיד, כִּתְּפִלַּת אִמּוֹ. וְלִדְעֻתֶיהָ דֵר' יְהוּדָה, מַעִיל מִמֶּשׁ הוּא.

וְאָמַר רַבִּי, מֵאֵי דְכְּתִיב, (ויקרא יט) מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקּוֹם וְהִדְרֵתָּ פְּנֵי זָקֵן. אָמַר רַבִּי, בּוֹ הוּא מוֹסֵר לְיִנְיָקָא, כְּלוּמַר מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקּוֹם, קוֹדֵם שֶׁתַּעֲלֶה לְשִׁיבָה וְלִזְקָנָה, תִּקּוֹם לְהִיּוֹת טוֹב. וְכֵּן אֲשֶׁר תִּשְׁתַּדֵּל לְהִיּוֹת טוֹב בְּבַחֲרוּתֶיךָ, לְאַחַר כֵּן וְהִדְרֵתָּ פְּנֵי זָקֵן. וְסִפָּא דְהָאֵי פְּסוּקָא מוֹכִיחַ עָלָיו, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, מִשְׁמַע דְּכְּתִיב וְיִרְאֵתָּ מֵאֲלֹהֶיךָ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר תְּחִלַּת כָּל הָעוֹלָם וּבְנֵינּוּ, לֹא נִבְרָא אֲלֵא עַל הִירְאָה, לְהִיּוֹת אָדָם בְּעַל יִרְאָה לְשָׁמַיִם, וּבְעַל יִרְאָה לְבְרִיּוֹת, מִדְּכְּתִיב (בראשית א) בְּרָאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אֶת הַשָּׁמַיִם, לְהִיּוֹת יִרְאָה לְשָׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ, לְהִיּוֹת יִרְאָה לְבְרִיּוֹת. כְּמוֹ כֵּן מִלְּפָנֶיךָ, שֶׁכָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֲלֵא עַל הִירְאָה, שֶׁנִּקְרְאתָ רֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיא) רֵאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵתָּ ה', וְזֶהוּ דְכְּתִיב

בְּרֵאשִׁית.

(בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. רַבִּי חֵיִיא פְתַח,
 (תהלים צז) אֹר זְרוּעַ לְצַדִּיק וְלִישְׂרֵי לֵב שְׂמַחָה. הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא רָאָה וְצָפָה, שֶׁהָעוֹלָם אֵינוֹ יְכוּל לְעַמֵּד בְּלִתֵּי
 הַיְסוּד, וְאֵיזְהוּ הַיְסוּד שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו, הוּא הַצַּדִּיק,
 שְׁנַאֲמַר (משלי י) וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם. וְזֶהוּ יְסוּד הָרֵאשׁוֹן שֶׁבְּרֵא
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ. וְהוּא נִקְרָא אֹר, שְׁנַאֲמַר אֹר
 זְרוּעַ לְצַדִּיק. וְעוֹד, מִמָּה דְכַתִּיב, וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי
 טוֹב. נֹאמַר כָּאֵן כִּי טוֹב, וְנֹאמַר לְהֵלֵן (ישעיה ג) אָמְרוּ צַדִּיק כִּי
 טוֹב.

רַבִּי אֹמֵר, זֶה הָאֹר, אֹר הַמְּלֹאכִים, הוּא שְׁנִבְרָאוֹ תְּחִלָּה
 קִדְּם כָּל הָעוֹלָם. וְאֵי תִימָא וְהֵרִי אָנוּ רוֹאִים שֶׁהַשָּׁמַיִם
 וְהָאָרֶץ נִבְרָאוֹ תְּחִלָּה. לֹא קִשְׂיָא, דְּהָא שְׁנַאֲמַר לְמַעְלָה עַד
 כָּאֵן, סְפוּר הוּא דְאָמַר. אֶלָּא זֶה וַיְהִי, הוּא הָרֵאשׁוֹן, וּמִכָּאֵן
 הִתְחִילוּ כָּל הַנִּבְרָאִים.

ר' יְהוֹנָדָה אֹמֵר, זֶהוּ אֹר הַכִּפְסָא מִפְּשֵׁ. וּמִזְּהָ הָאֹר, נִבְרָאוּ
 שְׂאָר כָּל הַנִּבְרָאִים. מִפְּנֵי נִבְרָאוֹ הַשָּׁמַיִם, וְכִפְסָא נִבְרָא
 בְּתִחְלָה, שְׁנַאֲמַר (ירמיה יז) כִּפְסָא כְּבוֹד מְרוֹם מִרְאשׁוֹן.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אֹמֵר, אֹר הַמְּלֹאכִים נִבְרָא בְּתִחְלָה.
 דְּכַתִּיב, וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים
 בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. כְּלוּמַר, הַבְּדֵלָה נִתַּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא יִתְבַּרַךְ, בֵּין זֶה הָאֹר, וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַזֶּה.

וְהַשָּׁמַיִם הֵם הַמְּבַדִּילִים בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה, וּבֵין אֹר
 הַמְּלֵאכִים, וְהֵם הַמְּבַדִּילִים בֵּינָתַיִם, בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֶשֶׁךְ.
 רֶבֶן יוֹחֲנָן בֶּן זְכַאִי אָמַר, נָתַן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמְּשָׁלָה
 לַמְּלֵאכִים עַל הַשָּׁמַיִם, וְהַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ. וְכֵלֶם נִתְּלִים
 בְּכֶסֶף וְיִתְבַרֵךְ שְׁמוֹ, לְהוֹרוֹת כִּי גְבוּהַ מַעַל גְּבוּהַ שׁוֹמֵר.

(בראשית א) יְהִי אֹר. רַבִּי אֶלְכָּסֵּנְדֵּרָאִי אָמַר, הָרוּאָה
 הַכּוֹכְבִים בְּמַסְלוֹתָם חַיִּיב לְבָרֵךְ. מֵאֵי מְבָרֵךְ, בְּרוּךְ
 הַמְּסַדֵּר אֶת הַכּוֹכְבִים בְּרִקִיעַ. רָאָה כּוֹכַב אֶחָד, אֵינּוּ מְבָרֵךְ.
 שְׁנַיִם, מְבָרֵךְ. וְאִמְתִּי, כִּד הָוִי לִילִיא, מְבָרְכִין בְּרוּךְ
 הַמַּעֲרִיב עֶרְבִים. רַבִּי אָמַר אֵלֶיךָ כּוֹפְרֵי אֲדֻקִּיקֵי, אֲדֻקִּיקֵי,
 דְּאוֹרְחַתְהוֹן מְסַתְּלִין עַל הַהוּא יְמָמָא, מְדַחִילוּ דְחִיוֹתָא,
 מְבָרְכִין שׁוֹמֵר עִמּוֹ לְעַד. וְלִפְיֵךְ תִּקְנּוּ עַל דְּרֵךְ זֶה כָּל תְּפִלַּת
 הָעֶרְבִית.

ר' אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, אָזַל לְמַחְמֵי לְר' יוֹסִי בְר' שְׁמַעוֹן בֶּן
 לְקוֹנִיָּא חָמוּי. סָמוּךְ לְקַרְיַתָּא, רַמְשׁ לִילִיא. אָמַר לְר'
 יוֹסִי דְהָהּ אָזִיל עִמִּיהָ, חָמִית אֵלֶיךָ כּוֹכְבֵיא דְנְהִירִין. אָמַר
 חָמִי אָנָּא דָּא כּוֹכְבָא דְשַׁרְבִיטָא עֵידָנָא סְגִיָּאָה הוּא דְאָנָּא
 מְשַׁנְחָנָא בֵּיהּ, וּמִן יוֹמָאֵי לָא אָמְרוּ לִי עַל דָּא כְּלוּם.

אָמַר לִיה תְּרִי עֲנִינֵי שְׁמַעְנָא. חָדָא הִיא, דְכָל מַה דְעַבְד
 קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בֵּין שְׁמַיָּא, וְכוֹכְבֵיא וּמְזֻלִיא, אִית
 בְּהוּ יְדִיעָא וְסוּבְלִתְנּוּ. וְכִלְהוֹן עֲבָדֵי שְׁלִיחוֹתָא דְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא. וְהֵאֵי כּוֹכְבָא דְאֵת אֲמַרְתָּ, לָא תִימָא וְלָא תִיֶסַק

עַל דַּעְתְּךָ דָּחַד הוּא, אֶלֶּא סְנִיאִין אִינוּן, דְּחַד תְּחַמֵּי בְּהַאי גִיסָא, וְחַד בְּהַאי גִיסָא, וְזַמְנִין דְּכֻלְהוֹן בְּחַד שְׁעָתָא.

וְאַנָּא שְׁמַעְנָא מֵאַבָּא, דְּשַׁבַּע אִינוּן. וּבְזַמְנָא דְּמָטָא עֵידָנָא דְּכָל חַד מְנַהוּן לְמִימַר שִׁירְתָּא, מִסְּנִיאוֹת חֲדוּתָא

דְּאִית בְּהוּן, שְׁלַחִין זִיווּתְהוֹן וְאֶזְלִין לְמִימַר שִׁירְתָּא.

וְעַנְיָנָא אַחֲרִינָא, דְּאֶלִּין שַׁבַּע פּוּכְבָּיָא, לָא אֶזְלִין וְלָא נְטֻלִין מֵאַתְרֵיהוֹן, בַּר בְּעֵידָנָא דְּקָרִי לְחַד מְנַהוּן רַבּוּן

עֲלָמָא לְמְנַהֵר בְּאַתְרָא דְּהוּא עָבִי. דְּכַתִּיב, (ישעיה מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יְקָרָא. וְכַד נְטֻלִין, שְׁלַחִין זִיווּתְהוֹן עִמְהוֹן לְמִיזֵל.

כַּד מָטוּ לְבֵי חָמוּי, לָא הָוָה תַּפְּנִין. כַּד אָתָּא, אָמַר אֵת הָכָא, וְאַנָּא אֲתִי לְמַחְמֵי חַד פּוּכְבָּא, דְּהָוָה אֶזְיֵל לְמַשְׁלָם

רְעוּתֵיהָ דְּמֵאֲרִיָּה. אָמַר לֵיהּ, מַאי הוּא. אָמַר לֵיהּ, פּוּכְבָּא דְּשַׁבִּיט. וְחַד מְנַהוּן חָמִית, דְּהָוָה אֶזְיֵל לְפִיקוּדֵיָא דְּמֵאֲרִיָּה.

יְתִבּוּ תַפְּנִין תְּלָתִין יוֹמִין.

לְבַתֵּר בֶּן אֲשַׁכִּימוּ לְמִיזֵל, כַּד הָוָה אֲתִי נְהוּרָא, וְאֶזְיֵל עִמֵּיהָ חָמוּי פְּפֻלְגוֹת מִיל. בְּרַכִּיָּה חָמוּי, אָמַר דָּא הִיא

שְׁעָתָא דְּמַתְקִינִים בְּרַכְּתָא דְּעַדִּיקָיָא. מְנָא לָן, דְּכַתִּיב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. כְּתִיב הָכָא כִּי טוֹב,

וְכַתִּיב הָתֵם (במדבר כד) כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבַרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. אָמַר לֵיהּ, אֶפִּילוּ בְּרַכְּתָא דְּכָל אָדָם, מַתְקִימָא בְּהַאי

שְׁעָתָא, דְּשַׁמְיָא וְכּוּכְבָּיָא וּמְלֶאכְיָא אֲמַרֵי שִׁירְתָּא.

וְעוּד שְׁמַעְנָא מֵאַבָּא, דְּבְרַכְּתָא יְתִירָא הוֹסַפַת לֵיהּ, וְדָא

היא חֲדָוּתָא. מִשּׁוּם דְּהֵאִי שְׁעָתָא אָמְרִי שְׁמִיא, וְהוּא
בְּחֶתְנָן יוֹצֵא מִחֶפְתָּו. מַה הֶחֱתֵן בְּשִׁיּוּצָא יְשִׁישׁ, כִּךְ הַיּוֹצֵא
לְדֶרֶךְ יְשִׁישׁ בְּהֵאִ"י שְׁעָתָא.

(בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. תַּמָּן תַּנִּינָן, אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מָהוּ דְבִתִּיב, (ישעיה כא) מִשָּׂא דוּמָה אֵלֵי קְרֵא
מִשְׁעִיר שִׁמֵּר מַה מְלִילָה שִׁמֵּר מַה מְלִיל וְגו'. אֲזֵלָא הָא
מִלְתָּא, כִּי הָא דְאָמַר רַבִּי יוֹחֲנָן, כָּל הַגְּלִיּוֹת שְׁגָלוּ יִשְׂרָאֵל
מֵאֶרְצָם, כְּלָהוּ הָיָה גְלוּי לְכָל, וְגִלּוּתָא רַבִּיעָאָה, לֹא נִגְלָה
לְעוֹלָם, וְאִיזְהוּ גְלוּת הַרְבִּיעִי. זֶהוּ שְׁהוּא מִשְׁעִיר, שְׁהוּא עֲשׂוּ,
דְּבִתִּיב (בראשית לו) וַיֵּשֶׁב עֲשׂוּ בְּהַר שְׁעִיר.

אָמַר רַבִּי לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ שְׁעִיר. עַל שֵׁם תוֹקֶף וְחוּזֶק, הָעוֹל
הַכָּבֵד, שְׁמוֹנֵעֵין מֵהֶם הַתּוֹרָה וְהָעֲבוּדָה, וְזֶהוּ עוֹל עַל
נִשְׁמָתָם שְׁנוֹתֵנִין עַל יִשְׂרָאֵל. שְׁעִיר הוּא תַקְ"ף בְּגִימ'. וְזֶהוּ
הַגְּלוּת שִׁישְׁרָאֵל יוֹשְׁבִים בָּהּ, הִיא מִשָּׂא דוּמָה. כְּלוּמַר,
בְּחֵשָׁאֵי. דְּבַר שְׁלֵא נִגְלָה מֵהֵלֶב לְפָה.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּנֵי בְּאֶרֶץ מוֹאָב מוֹל בֵּית
פְּעוֹר. וּכְתִיב (דברים לד) וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ עַד
הַיּוֹם הַזֶּה. אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שׁוֹטִים הֵם הַמְּחַשְׁבִים
קִצִּי מְשִׁיחָא, דְּבַר שְׁלֵא גְלִיתִי לְעוֹלָם, שְׁנַאֲמַר (ישעיה סג) כִּי
יוֹם נָקַם בְּלִבִּי, לִבָּא לְפּוּמָא לָא גְלִיא, וְאִינּוֹן מִשְׁתַּדְּלִי
לְמַחְשַׁב קִצִּי.

בְּהֵאִי, נַחְזִי תִלְתָּא סִימְנֵי, כְּתִיבִית וְאַחֲזִית לְדַרְי עֲלָמָא,

בְּקִבּוּרְתֶיהָ דְּמִשָּׁה עֶבְדִי. וְאֵלֶּיךָ אֵינּוֹן בְּנִיא, בְּאֶרֶץ
 מוֹאָב, מוֹל בֵּית פְּעוֹר. אַחֲזִית, וַיְהִי בֵּית סִימָנִים לְכָל־הוֹן
 דְּעֵלְמָא, וְלֹא יָדְעֵי קִבּוּרְתֶיהָ, דְּכִתִּיב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת
 קִבּוּרְתּוֹ. דְּבָר שְׁלֹא גְלִיתִי וְלֹא הִרְאִיתִי, הֵיאָךְ אָמְרֵי
 שְׁטוּתָא וְשִׁקְרוּתָא קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא בְּהָד.

הָדָא הוּא דְּכִתִּיב, (ישעיה כא) מִשָּׂא הוֹמָה אֵלַי קוּרָא מִשְׁעִיר,
 אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁקוּרָאִין לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מַעוּל כְּבִד
 שָׁל בְּנֵי שְׁעִיר. וּמֵאֵי אָמְרֵי, (ישעיה כא) שֹׁמֵר מַה מְלִילָה וְגוֹ.
 רְצוּנוֹ לֹאמֵר, רְבוּנוֹ שָׁל עוֹלָם אַתָּה הוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל ה'.
 עַד מְתֵי אָנוּ בְּזַה הַגְּלוּת שְׁדוּמָה לְלִילָה, אָמור לָנוּ, מַה
 מְלִילָה, מַה תִּהְיֶה מִזּוֹ הַלִּילָה, אֵימְתֵי תוֹצִיאָנוּ מִמְּנָה.

בֹּא וּרְאֵה מֵאֵי דְּכִתִּיב בְּתַרְיָה, (שם) אָמַר שֹׁמֵר אַתָּה בְּקָר
 וְגַם לִילָה, אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, אַתָּה
 בְּקָר, הִבֵּאתִי וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִן הַגְּלוּת, וְלֹא זְכִיתֶם לְהִיּוֹת
 בְּבִקְרָה, וְגַם לִילָה, הִבֵּאתִי לָכֶם הַלִּילָה וְהֵאֲפִלְתִּי אֶתְכֶם
 בְּבוֹר הַגְּלוּת הַזֶּה שֶׁהוּא כְּלִילָה. אִם תִּבְעֵיוֹן בְּעֵיו, אִם אַתֶּם
 מְבַקְשִׁים לְדַעַת קִץ גְּאוּלְתְּכֶם אֵימְתֵי תִּהְיֶה, וְאֵימְתֵי תִּבּוֹאוּ
 לְאַרְצְכֶם. שׁוּבוּ אִתְּיוּ. כִּי הָא דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין קִץ
 הַגְּלוּת גְּתִלָּה אֶלָּא בְּתַשׁוּבָה, שְׁנַאֲמַר (תהלים צה) הַיּוֹם אִם
 בְּקוֹלוֹ תִשְׁמָעוּ.

(* וְכִיּוֹן שְׁנַבְרָא הָעוֹלָם, גְּרַמּוּ הָרַמּוּ הַגְּדוּל הַזֶּה, בְּרִזֵּי
 הַסְּתָרִים, שְׁנַאֲמַר (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי

אֹר. כְּלוּמַר, יְהִי רָז. וְרָז וְאֹר, דְּבַר אֶחָד הוּא. וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 לְזֶה הָרָז, כִּי טוֹב לִהְיוֹת בְּרָז וְסוּד, כִּדְבַר שְׂלֵמֶה לְשׁוֹם
 אָדָם, שְׂאֵלְמֵי יִתְגַּלֶּה, כַּמָּה פְּרִיעִים מִבְּנֵי עַמְנוּ יִלְכוּ
 לְאַבְדּוֹן.

וְעַל שֶׁהָיָה בְּרָזָא וְסוּד, הַבְּדִיל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֶשֶׁךְ,
 בֵּין אוֹמְתוֹ שֶׁהוּא הָאֹר. וּבֵין הָאוֹמוֹת שֶׁהֵם הַחֶשֶׁךְ.
 שְׁנַאֲמַר (שְׁמוּאֵל א ב) וַיִּשְׁעִים בַּחֶשֶׁךְ יַדְמוּ. וְעוֹד כְּתִיב, (תְּהִלִּים
 פב) בַּחֲשֹׁכֵי יִתְהַלְכוּ. (בְּרֵאשִׁית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם. אָמַר
 רַבִּי, זֶה יוֹם קֵץ הַגְּאוּלָּה. שְׁנַאֲמַר (זְכַרְיָה יד) הִנֵּה יוֹם בָּא לָהּ,
 זֶה יוֹם הַקֵּץ.

ר' יוֹסִי בֶן חֶלְפָתָא, הֵגִיד יְתִיב קַמִּיה דְּר' יִצְחָק, אָמַר לִיה
 מִיְדֵי שְׁמִיעַ לִיה לְמַר, עַל מָה אֶתְאַרְךָ יוֹמָא דְּמִשִּׁחָא מִן
 גְּלוּתָא דָּא. אָמַר לִיה, לֹא אֶתְאַרְךָ אֲלֵא עַל בִּיטוּל אוֹרֵייתָא.
 דְּהָכִי שְׁמַעְנָא מִרַב הַמְּנוּנָא סְבָא, תְּלָתָא גְּלִיּוֹת גְּלוּ יִשְׂרָאֵל,
 וְחִזְרוּ בְּזִכּוּתֵהוֹן דְּתְּלָתָא אָבוֹת. וְגְלוּתָא רַבִּיעָאָה בְּזִכּוּתָא
 דְּמִשָּׁה יִתְחַזְרוּן.

תָּא וְאַחֲזִי לָךְ, לֹא אֵיתְגַּלוּ יִשְׂרָאֵל אֲלֵא עַל בִּיטוּל תּוֹרָה.
 שְׁנַאֲמַר (יִרְמִיָּה ט) וַיֹּאמֶר ה' עַל עֲזוֹבֵם אֶת תּוֹרָתִי. אָמַר
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּגְלִיּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת, חִזְרוּ בְּזִכּוּת אַבְרָהָם
 יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, עִבְשָׁיו, הֵם חֲטָאוּ בַתּוֹרָה שְׁנַתְתִּי לְמִשָּׁה,
 וְנִקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ, שְׁנַאֲמַר (מְלָאכִי ג) זְכַרוּ תּוֹרַת מִשָּׁה עַבְדִּי.
 כִּד יִתּוּבִין וַיִּתְעַסְקוּן בַּתּוֹרָתוֹ, בְּזִכּוּת מִשָּׁה אֲנִי גּוֹאֲלָם.

עַל כֵּן נֹאמַר בַּתּוֹרָה, (דברים לג) תּוֹרָה צְוָה לָנוּ מֹשֶׁה, כְּדִי לְשַׁמְרָה וְלַעֲסוֹק בָּהּ. וְאִם לֹא, מוֹרְשָׁה קָהֳלֵת יַעֲקֹב, מוֹרְשָׁה: דָּא מְסַכְּנֹתָא הוּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמואל א ב) ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר, מְלַמֵּד דְּלֹא אֶתְיָא מְסַכְּנֹתָא לְבְרִיתֵיהּ דִּיעֲקֹב, אֲלֵא עַל דְּלֹא אֶתְעַסְקוּ בְּפִיקוּדֵין דְּאוּרִייתָא.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, אֲנָא הוּיֵת בְּאַתְרֵיהוֹן דְּעַרְבֵיָא, וְחַמִּית גּוֹבְרִין דְּהוּוּ מִתְּטַמְרִין בִּינֵי טוּרֵיָא, בְּמַעְרְתָא, וְאַתּוּ מַעְרַב שַׁבַּת לְעַרְב שַׁבַּת לְבְרִיתֵיהוֹן. אֲמַרִית לְהוֹן, מָה דִּין דְּאַתּוֹן עֲבָדִין. אָמְרוּ לִי, פְּרִישִׁי עֲלֵמָא אֲנִן, וּמִתְעַסְקִין בְּאוּרִייתָא כֹּל יוֹמָא וְיוֹמָא, וְזַמְנִין לֵית אֲנִן אֲכַלִּין בַּר מַעֲשֵׁי בְרָא.

אֲמַרִית לְהוֹן, וּשְׂאָר זַמְנִין בְּמָה אַתּוֹן מִתְפְּרָגְסִין. אָמְרוּ לִי, אֲנִן אֲשַׁכְּחִין בְּמִדְבְּרָא אֲעֵיָא דְמַעֲמִיחִים בְּאֵלּוּד, וְאֲנִן אֲכַלִּין יְתֵהוֹן. כִּד גְּהִירָא לָן שְׂמַעְתָּא, מְסַנְיָאוֹת חֲדוּתָא, מִשְׁתַּמְטִי חַד מִיָּנָן, וּמְבַשְׁלִין לְהוֹן וְאֲכַלִּין. וְיוֹמָא הַהוּא חָשִׁיב לָן דְּהוּא בִּי טוֹב. וּבְזַמְנָא דְלֹא צְמַחִי אֵינּוֹן אֲעֵיָא, אֲנִן אֲכַלִּין עֲשֵׁבִין דְּמַשְׁכַּחְנָא, וּמְבַשְׁלִי לְהוֹן וְאֲכַלִּין.

אֲמַרִית לְהוֹן, תְּהִי חֲלָקִי עִמְכוֹן לְעֲלָמָא דְאַתִּי. אֲשַׁרְיִכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לָכֶם לְעוֹלָם הַבָּא. כְּעַן יִדְעֵנָא דְלֹא תִהוּוֹן בְּכִיסוּפָא, כִּד יִיתִי מֹשֶׁה לְמַתְבַּע עוֹלָבְנָא דְאוּרִייתָא. אֲמַרִית לְהוֹן, בְּנִי, תִּיכּוֹן, יוֹמָא דָּא מַה חִידוּשׁ

אֶת־חֵדֶשׁ לְכוּן.

אָמְרוּ לִי, הֲאִי פְּסוּקָא (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וְתֹאנִי רַבִּי כְּרוֹסְפָדַי, גְּדוּל הַתּוֹסֶפֶת מֵהָאוֹר. שְׁהָיָה אוֹר שְׁלֵא הָיָה כְּמוֹהוּ, זֶה הוּא אוֹר הַשֶּׁכֶל הַגְּדוּל, שְׁנֵת־הֵנָּה מֵאוֹר זֵיו הוֹדוּ, וְזֵהוּ הָעוֹמֵד מֵאַחֲרֵי הַפְּרָגוֹד.

דְּתַנְיָנָן, מֵאִי דְכְּתִיב, (תהלים קד) עוֹטָה אוֹר כַּשְּׁלֵמָה, מְלֻמֵּד שְׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂאָר הַמְּלֵאכִים, בְּאוֹתוֹ הָאוֹר הָרֵאשׁוֹן, מֵאוֹתוֹ הָאוֹר מִמָּשׁ. סְלֵקָא דְעֵתָךְ כְּמוֹהוּ. אֵלָא מַה הוּא דְבָר מוּבְדָל וּמוֹשְׁכָל, כִּךְ שְׂאָר הַמְּלֵאכִים דְּבָרִים מוּבְדָלִים וּמוֹשְׁכָלִים. אָבֵל אִין הַשְּׁנֵתָם כְּהַשְּׁנָתוֹ. דְּתֹאנִי ר' כְּרוֹסְפָדַי, הַשְּׁנָת הַמְּלֵאכִים הִיא הַשְּׁנָה גְּדוּלָה, מַה שְּׂאִין בֵּין לְמִטָּה מֵהֶם.

הַשְּׁנָה שְׁנִיָּה הִיא, הַשְּׁנָת הַשָּׁמַיִם, שְׁמִשְׁיָגִים הַשְּׁנָה, מַה שְּׁלֻמְטָה מֵהֶם אִין מִשְׁיָגִים כְּמוֹתָם. הַשְּׁנָה שְׁלִישִׁית, הִיא הַשְּׁנָת הַמְּדֻרְגָה הַתְּחִתוֹנָה אֲשֶׁר מַעְפָּר יְסוּדָה, וְהִיא הַשְּׁנָת בְּנֵי אָדָם, מַה שְּׂאִין מִשְׁיָגִין שְׂאָר הַנְּבִרָאִים.

וּבְנֵינָךְ שְׁלֹשׁ מַעְלוֹת הָלָלוּ, יֵשׁ בְּאָדָם שְׁלֹשׁ צוּרוֹת נַפְשִׁיות. צוּרָה הָרֵאשׁוֹנָה הִיא הַנְּפֶשׁ הַשְּׁכֵלִית. הַשְּׁנִיָּה, הִיא הַנְּפֶשׁ הַמְּדֻבְרָת. הַשְּׁלִישִׁית, הִיא הַנְּפֶשׁ הַבְּהֵמִית, הַמְּתֵאוֹת תְּאוֹת, וְהִיא הַנְּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּמְעוֹל מֵעַל.

וְאִיתִימָא הָכִי, הַנְּפֶשׁ הָרֵאשׁוֹנָה הִיא נַפְשׁ הַבְּהֵמִית, כְּנֵינָךְ הַמְּדֻרְגָה הַתְּחִתוֹנָה שְׂאֵמְרָנּוּ. נַפְשׁ הַמְּדֻבְרָת,

בְּנֶגֶד הַשָּׁמַיִם, שֶׁהִיא מַעְלָה יְתִירָה עַל הָרְאשׁוֹנָה. נֶפֶשׁ
הַשְּׂבָלִית, בְּנֶגֶד מְדֻרְגַת הַמְּלָאכִים, שֶׁהִיא הַמַּעְלָה הָעֲלִיוֹנָה
עַל כָּל אֵלֶּה.

(בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, וַיְהִי מִבְּדִיל
בֵּין מַיִם לְמַיִם. ר' אֶלְעָזָר פְּתַח, (תהלים טג) אֱלֹהִים אֱלֹהִים
אֲתָה אֲשַׁחֲרֶךָ, תָּא תְּוִי, שְׂאִין מְקוֹם בְּעוֹלָם פְּנוּי בְּלֹא מַיִם,
מִפְּנֵי שֶׁהָאָרֶץ תְּלוּיָה עַל הַמַּיִם. שְׁנַאמַר, (שם כד) כִּי הוּא עַל
יַמִּים יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יְכוּנְנָה. וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ, שֶׁהַמַּיִם
הֵם מִתַּחַת לְאָרֶץ, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא כְּבֻדָּה מְכַל הַיְסוּדוֹת
עוֹמְדוֹת עַל הַמַּיִם. אֲלֵא שֶׁהַמַּיִם עַל הָאָרֶץ, וְלִמַּעְלָה לְשָׁמַיִם.
אָמַר לִיה רַב חֲסֵדָא וְהָא כְּתִיב הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לְרָקִיעַ.
אָמַר לִיה, לָאו הָאִי, אֲלֵא בְּתַרְנוּמוֹ, בְּמַצִּיעוֹת מַיָּא,
שֶׁהָרָקִיעַ מִבְּדִיל בֵּינֵיהֶם. כִּי הַמַּיִם אֲחָדִים הָיוּ, אֲבָל מִפְּנֵי
שֶׁנִּכְנְסוּ הָרָקִיעַ בְּאֲמָצַע, נִחְשְׁבוּ כְּשָׁנַיִם. וְהָרָקִיעַ כְּדוֹר, וְכֹא
בְּמִימֵי אֲוִקַיְנוֹס, כְּמִבְּדִיל בֵּין הַמַּיִם, נִמְצְאוּ מַיִם מִמַּעַל,
וּמַיִם מִתַּחַת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רָקִיעִים הֵם הַסּוּבְבִים, לְפַעְמִים מִמְּזֻרְחָ
לְמַעַרְב, וְלְפַעְמִים מִמַּעַרְב לְמִזְרָח, וּבָאִים בְּאֲמָצַע
הַיָּם, וּמִבְּדִילִים בֵּינֵיהֶם. וְזֶהוּ וַיִּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם.
וּמִפְּנֵי מָה מִי הַיָּם מְלוּחִים. מִפְּנֵי חֲמִימוֹת הָרָקִיעַ וְרִתִּיחָתוֹ.
בֹּא וּרְאֵה, קְדִירָה הָעוֹמֶדֶת עַל הָאוֹר, וְכָל מָה
שֶׁמֵּתַעֲפֶכֶת עַל הָאוֹר, יוֹתֵר הַתְּבַשִּׁיל נִמְלַח מְרֹב חֲמִימוֹת

הָאֵשׁ. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אֶלְמָלָא הֶרְקִיעַ הָיָה קַיִים בֵּין הַמַּיִם,
כָּל הַמַּיִם הָיוּ נִקְפָּאִים כַּמַּלְחָה, אֶלָּא הוּלֵךְ וְסוּבָב וְאִינוּ
מִתְקַיִים בֵּין הַמַּיִם.

אֲר"י, בֵּא וּרְאֵה לָמָּה לֹא נֶאמַר כִּי טוֹב בְּשָׁנִי. מִפְּנֵי שְׁעָנִין
זֶה חוֹזֵר עַל יַחְדוֹ, לְהוֹרוֹת כִּי אֵין שָׁנִי לְנִגְדוֹ, וְאֵין
טוֹב בְּשָׁנִי, עַל כֵּן נֶאמַר בַּיּוֹם הַרְאִישׁוֹן יוֹם אֶחָד.

דְּתַנִּי ר"י, לָמָּה לֹא נֶאמַר רֵאשׁוֹן בְּמָקוֹם אֶחָד. לְהוֹרוֹת,
דְּאֵלוּ נֶאמַר רֵאשׁוֹן, עַל כָּל פָּנִים הָיָה רְאוּי לְהִיּוֹת
שָׁנִי. כִּי רֵאשׁוֹן מִחֶרֶת לְשָׁנִי. אֲבָל אֶחָד, אִינוּ מִחֶרֶת לְשָׁנִי.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, וְהָרִי נֶאמַר (ישעיה מא) אֲנִי ה' רֵאשׁוֹן. אָמַר
לִיה, מִלְּתִיהָ מְסִייעַ לְקַמֵּייתָא, מִדְּכַתִּיב וְאֵת אַחֲרוֹנִים
אֲנִי הוּא, אַף עַל פִּי שְׁיֵשׁ אַחֲרוֹנִים לְרֵאשׁוֹן, אֲנִי הוּא. וְכִי
אַחֲרוֹנִים יֵשׁ לְרֵאשׁוֹן. אֵין. שְׁמוֹ הַמְּיוֹחָד. שֶׁהוּא רֵאשׁ
וּמְיוֹחָד. אַחֲרִים הֵם: אֶלְ"ף דְּלָ"ת נוּ"ן יו"ד, אֱלֹהִים, שְׁד"י,
א"ל, אֶבְאוּ"ת. וְהֵם מִתְכַּנְּנִים בְּיַחְדוֹ, וְהוּא הוּא יִתְבַּרַךְ
מִמֶּשׁ, דְּכַתִּיב וְאֵת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא.

ר' יוֹסִי בַר חֵלְפָתָא, וְר' יְהוּדָה בֶּן פִּזִּי, וְר' יַעֲחָק, הָיוּ אֶכְלִי
בְּסַעוּדָתָא בְּהִילוּלָא דְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. ר' חֵיִיא
רַבָּה, הָוָה יְנוּקָא, וְהָוָה יְתִיב תַּמָּן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי
שְׁמַעוֹן, לָמָּה לֹא נֶאמַר כִּי טוֹב בְּשָׁנִי. אָמַר לִיה, מִפְּנֵי שְׁלֹא
נִגְמְרָה הַמְּלֶאכֶה בְּשָׁנִי, וְכִשְׁנִגְמְרָה בְּשְׁלִישִׁי, אָמַר כִּי טוֹב
תְּרִי זְמִנִּי.

אָמְרוּ, נִשְׁאַל לְהָאֵי יְנוּקָא, דְּמִשְׁחָרְבַּיִת הַמְּקַדָּשׁ נִמְצְאָת
הַנְּבוּאָה בְּפִי הַתִּינוּקוֹת, אוֹלֵי נִמְצָא דְבַר בְּפִיו. אָמַר
לִיה חֵיִיא בְּרִי, אֵימָא לֶן, לָמָּה לָּא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בְּשַׁנִּי. אָמַר
לְהֶם, מִפְּנֵי שְׂאִין טוֹב אֶלָּא בְּאַחַד. אָתָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן
וּנְשָׁקִיָּה, קָרִי עֲלֵיהּ (ירמיה א) הִנֵּה נִתְּתִי דְבַרִּי בְּפִיד.

אָמְרוּ שְׁעָתָא קָיִמָּא לִיה, נִשְׁאַל בֵּיהּ, אָמְרוּ לִיה, מַאי
(שופטים ה) וְאוֹהֲבֵיו בְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבּוֹרְתוֹ. מַה שְּׁבַח
הוּא זֶה לְעַדִּיקִים. אָמַר לִיה, מַה הַשֶּׁמֶשׁ כְּשִׁוְיָא בְּגִבּוֹרְתוֹ,
אֵית דְּבִדְחֵי בֵּיהּ, וְאֵית דְּלָא בִדְחֵי בֵּיהּ. כֶּךָ הַעַדִּיקִים,
עַדִּיקִים כְּמוֹתֶם, יְשִׁישׁוּ, וְהַרְשָׁעִים לֹא יְשִׁישׁוּ. אֵית לְמַאן
דְּעָבִיד רְפוּאָה, וְאֵית לְמַאן דְּלָא עָבִיד. כֶּךָ הַעַדִּיקִים, וְהִיוּ
רְפוּאָה לְטוֹבִים. וּמִכָּה לְרָשָׁעִים.

אָמְרוּ לִיה, חֵיִיא בְּרִי, לָמָּה לֹא נִזְכַּר שֵׁם הַמְּיוּחָד בְּמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית, אָמַר לוֹן, אֵין נָאָה לְמִלְךָ הַכְּבוֹד לְהַזְכִּיר
שְׁמוֹ עַל הַמַּתִּים, וְעַל דְּבַר הַנֶּאֱבָד. כְּדִי שְׁלֹא יֵאמְרוּ, כְּשֵׁם
שְׁכַל הַבְּרִיּוֹת שְׁבָרָאֵם הֵם כְּלִים וְנֶאֱבָדִים, כֶּךָ שְׁמוֹ חַס
וְשָׁלוֹם. וְלֹא הַזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְּיוּחָד, עַד שְׁנִבְרָאוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת
שְׁהֵם כְּלִים וְנֶאֱבָדִים. וְלֵאחַר כֵּן, הַזְכִּיר שְׁמוֹ עַל דְּבַר שֶׁהוּא
קָיִים לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, שְׁנֶאֱמַר (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת
ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. וּמִשְׁאָר כָּל הַבְּרִיּוֹת שְׁבָרָא לֹא
הַזְכִּיר בְּכֹאן, אֶלָּא דְבַר הַקָּיִים, וְלֹא נֶאֱמַר בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה'
אֱלֹהִים, אֶרֶץ וְשָׁמַיִם אָדָם וְחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפּוֹת, שְׁהֵם

דְּבָרִים כְּלִים, אֵלֶּא דְּבַר הָעוֹמֵד לְעוֹלָם, וְהֵם אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.
 אָמְרוּ לִיה, מֵאֵי דְכִתְיִב, (שם א) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרְקִיעַ
 וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם וְגו'. מֵה צוּרָךְ הָיָה לוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לַעֲשׂוֹת רְקִיעַ לְהַבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם. אָמַר לְהוּ, כְּכָר כְּתִיב
 (משלי טז) כֹּל פֶּעַל ה' לְמַעַנְהוּ. לֹא בָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דְּבַר
 שְׁלֵא לְצוּרָךְ. וּבָרָא הָרְקִיעַ, וּכְשֶׁהוּא חוּזַר אֵינּוּ חוּזַר אֵלֶּא
 לְעֵתִים יְדוּעִים. וְסִילוֹן אֶחָד שֶׁל מַיִם יוֹצֵא מִתְּהוֹמוֹת, וְסִילוֹן
 שֶׁל מַיִם יוֹצֵא מִגִּיהֶנֶם, וַיּוֹרֵד בְּצִינּוֹר לְסִילוֹן הַתְּהוֹם. הִדָּא
 הוּא דְכִתְיִב, (תהלים מב) תְּהוֹם אֵל תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל צְנוּרִיךְ.
 וְהָרְקִיעַ נִכְנָס בְּאִמְצַע מְשֻׁנְיָהֶם. וְאֶלְמָלֵא שְׁנִכְנָס בְּנִתְיָם,
 הָיוּ הוֹרְגִים לְשׁוֹתֵיהֶם. הִדָּא הוּא דְכִתְיִב, (בראשית א) וַיַּבְדֵּל
 בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לְרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מַעַל לְרְקִיעַ.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָאֵי יְנוּקָא בְּרוּחַ הַקְדָּשׁ אָמְרוּ, דְּהֵכִי הוּיָא
 מִפְּשֵׁי, דְכִתְיִב יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, בְּתוֹךְ מִפְּשֵׁי,
 בְּאִמְצַעִית מֵיָא. בְּהַכְּנָס הָרְקִיעַ בְּאִמְצַע, מִחוּזַר הַמַּיִם
 הָרַעִים הַיּוֹצֵאִים מִגִּיהֶנֶם לְמְקוֹמָן. וְלֹא נָפִיק לְעֵלְמָא מֵאֵינּוֹן
 מֵיָא, אֵלֶּא כְּמֵלֵא לּוּגָא, בִּימֵי אֱלִישָׁע. וְנֶאֱמַר בָּהֶם, (מלכים ב
 ה) וְהַמַּיִם רָעִים וְהָאֶרֶץ מְשֻׁכְּלַת. כְּלוּמַר, בְּשִׁבִיל שְׁהַמַּיִם
 רָעִים, הָאֶרֶץ מְשֻׁכְּלַת מִבְּנֵי אָדָם, שְׁכָלִים בְּשִׁבִילָם.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כּוֹלָא הָאֵי קָרָא מְסֻהִיד עֲלֵיה. דְּאָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, כֹּל מַה שְּׁעָשָׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא עָשָׂה
 דְּבַר לְבַטְלָה, וּמִפְּנֵי שְׁהָיָה גְלוּי לְפָנָיו, שְׁאוֹתָם הַמַּיִם

הַיּוֹצְאִים מִגֵּיהֶנּוּם, וַיִּתְעַרְבוּ בַּמַּיִם הַיְאֻחֲרִים וַיִּנְזִיקוּ בְּרִיּוֹתָיו.
 עָשָׂה אֶת הָרְקִיעַ, לְהַכְנִס בּוֹ אֲמֻצֵּעַ שְׁנֵיהֶם, לְהַבְדִּיל בֵּינֵיהֶם.
 הַדָּא הוּא דְכְתִיב וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם, בֵּין מַיִם
 הָרְעִים, לְמַיִם הַטּוֹבִים. וּבְאֹתָהּ שָׁעָה מִמָּשׁ, שָׁהַמַּיִם יוֹצְאִים
 לְהִתְעַרֵּב בַּמַּיִם הַטּוֹבִים, אִזּוּ הָרְקִיעַ חוֹזֵר וְנִכְנָס בֵּינֵיהֶם,
 וּמְחַזְרֵם לְאַחֹר.

תָּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵנִי מַיִא דְאֵינוּן לְחֵיִיא עֲלֵמָא,
 וּלְתַקּוּנֵיהוֹן דְּבְרִייתָא, הֵיאֵךְ יִתְקָרוּן. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה,
 הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמַיִם, דְּאֵינוּן מַיִא טָבִין.

ר' חֵיִיא בַר אַבָּא, הָוָה אֲזִיל בְּאוּרְחָא, וּלְאָה מִתְקִיפּוּתָא
 דְּשַׁמְשָׁא, וְהָוָה צָחִי לְמִשְׁתֵּי מַיָּא. פָּנַע בְּהַאי מִדְּבָרָא,
 וְאִשְׁבַּח חַד אֵילָנָא, יְתִיב תְּחֻמֵּיהּ, עַד דְּזָקִיף עֵינוּהִי, חָמָא
 חַד מַעֲיִינָא דְּמַיָּא דְּקִיק. חֲדֵי לְמִשְׁתֵּי מְנַהוֹן. שְׁתֵּי מִן מַיָּא,
 וְהוּוּ מְרִירָן, אָמַר לְשַׁמְשִׁיָּהּ, הֵיִינוּ טַעְמָא דְּר' אֶלְעָזָר, דְּאָמַר
 רַבִּי אֶלְעָזָר, לִית לָךְ בְּעֵלְמָא, דְּלִית תַּמָּן תַּמְצִיתָא מִהֵהוּא
 סִילוּנָא דְּגִיהֶנּוּם, בַּר אַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. וְאֵלְמָלָא דְּשִׁתָּן כָּל
 עֲלֵמָא מִהֵהוּא תַּמְצִיתָא דְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל, לָא יָכִיל לְמִשְׁתֵּי
 מִנֵּיהוּ.

אָמַר רַבִּי הוּנָא, הַאי רְקִיעַ דְּכְתִיב וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרְקִיעַ,
 הוּא הָרְקִיעַ הַיְדוּעַ לְמַעְלָה שְׁעַל רְאִשֵׁי חַיּוֹת. דְּכְתִיב

(יחזקאל א) וְדַמּוֹת עַל רְאִשֵׁי חַיּוֹת רְקִיעַ בְּעֵין הַקֶּרֶחַ הַנּוֹרָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַאי חַיּוֹת, חַיָּה כְּתִיב חָדָא, לָמָּה נֶאֱמַר

רֵאשִׁי. אָמַר רַבִּי הוֹנָא, אֵיךְ חָיָה חֵד רַבָּא, וְשְׁלִיטָא
עַל כָּל שְׂאָר חַיֹּתָא קַדִּישָׁא, וְזִיּוּהֵי רַבְרַבִּין סְגִיָּאִין. לִיָּה
רִישֵׁין דְּזִיּוּא סְגִיָּאִין, וְכַדִּין כְּתִיב רֵאשִׁי חַיָּה. וְדָא הֵיא
חַיָּה, דְּחָמָא יְחֻזְקָא לְכַחֲזֵי נְבוּאָתָא. וְאִי סְלָקָא דַּעְתָּךְ
דְּהוּא חַיָּה. תָּא שְׁמַע, כְּתִיב (שם) וְאָרָא חַיָּה וְגו', חָמָא
הֵיא, וְחָמָא חַיָּה.

הֵיא רְקִיעַ לְמַאי אָתָא. אָמַר רַבִּי חֻזְקָה, לְאַפְרָשָׁא בֵּין
מְלָאכִין קַדִּישִׁין דְּמַתְחֹת הֵהוּא רְקִיעָא, וּבֵין מְלָאכִין
קַדִּישִׁין דְּזָכוּ דְּאִינוּן לְעִילָא. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים
אֵת הָרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם
אֲשֶׁר מֵעַל לָרְקִיעַ. בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרְקִיעַ, מְלָאכִיא
דְּאִינוּן תַּחֲתֵי הֵהוּא רְקִיעָא. וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרְקִיעַ,
מְלָאכִיא דְּאִינוּן מְעִילָא. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, שְׁמַע מִיָּנָה דְּהוּא
כַּרְגוּד דְּמַפְסִיק בֵּינְתֵימ.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שָׂאל לְרַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַבְדַּי, אָמַר לִיָּה, הֵיא רְקִיעַ
דְּאִתְּבְרִי בְּשַׁנִּי, מַאי הוּא, אָמַר לִיָּה, רְזָא עִילָאָה הוּא,
דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְמוּנָה תַּחֲתֵי יְדֵיהּ, וּבְחַר בֵּיהּ,
וְשְׁלִטָּיה עַל כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא, וּבְגִין הֵהוּא עַגְיָנָא, לֹא נָאֶמַר
כִּי טוֹב בְּשַׁנִּי. אַף עַל פִּי דְּשׁוּלְטָנָא יְתִירָא אֵיךְ לִיָּה, דְּכּוּלָּא
תַּחֲתֵי יְדֵיהּ, לְאַחֲזָאָה לְכָל עֲלָמָא, דְּלִית טִיבוּ וַיִּקְרָא
וּפְרָקוּנָא וְנֵאֻתָא, אֲלָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּזָהּ.

וְעוּד אָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַבְדַּי, מַאי דְּכְתִיב, (שיר השירים ו) אֶל

גִּנְתֵי אֲנֹכִי יִרְדְּתִי לְרֵאוֹת בְּאֵבִי הַנְּחָל. זֶהוּ מֵה שְׂרָאָה
 יְחֻזְקָאֵל, בְּאוֹתוֹ הֶרְקִיעַ שְׁנֵבְרָא בְּשַׁנִּי. שְׂבָרָאוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וּסְתָמוּ מְכַל רִבְבוֹת קוֹדֵשׁ שְׁלוֹ. וְאוֹתָן הָעוֹלָמוֹת
 דְּכִסְיָה בְּהוּ קוֹדֵשָׁא בְּרִיךְ הוּא, סְתָמָם מִמְּנוּ, וַיִּקַּר הֶדְרוּ
 סְתִים. מֵאוֹתָן עוֹלָמוֹת וּלְמַעְלָה סְתִים. וְהַטְּמִין מִכּוֹלָם,
 וְכוֹלָם שׁוֹאֲלִים וְאוֹמְרִים, אֵיִה מְקוֹם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ (יְחֻזְקָאֵל א)

בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

תָּא חֲזִי, מֵאִי קָאָמַר אֵל גִּנְתֵי אֲנֹכִי יִרְדְּתִי, בְּגִנְתֵי אֲנֹכִי לֹא
 כְּתִיב, אֵלָא אֵל גִּנְתֵי אֲנֹכִי. כְּמֵאן דְּנִחִית וּמְקָרִיב
 לְגִנְתָּא, וְלֹא עֵייל בְּהּ, כָּל שְׁכֵן דְּלֹא קָרִיב לְאֲנֹכִי אֵלָא
 לְגִינְהּ. וְכָל שְׁכֵן דְּלֹא חֲזָא מַה שְׂבַתוּךְ הָאֲנֹכִי. וְכָל שְׁכֵן
 דְּאָמַר לְרֵאוֹת, וְלֹא אָמַר רְאִיתִי. כְּלוּמַר לְגִינְהּ שְׂהוּא חוּצָה,
 קִרְבִּיתִי וַיִּרְדְּתִי לְרֵאוֹת, וְלֹא אָמַר שְׂרָאָה אֶפִּילוּ הַגִּינְהּ
 שְׂהִיא חוּצָה.

וְעוֹד אָמַר רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, כַּמָּה נְצַטְעַר הֵהוּא גְבָרָא,
 דְּכְתִיב בִּיהּ, (במדבר יב) לֹא כֵן עַבְדֵי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי
 נֶאֱמָן הוּא, לְמַחְזִי חַד שְׂמֵשָׁא דְּמִשְׂמֵשָׁא קַמִּיהּ, וְלֹא
 אִיתִיהִיבַת לִיהּ רְשׁוּתָא, דְּכְתִיב (שמות לג) הֲרֵאֵנִי נָא אֶת
 כְּבוֹדְךָ. אָמַר רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, הוּא דְּכְתִיב בִּיהּ (תהלים ט)
 כְּבוֹד אֵל. וְהוּא מִטְטְרוּ"ן שֶׁר הַפְּנִים.

וְהַאִיךְ שְׂאִיל מֹשֶׁה לְמַחְמֵי דָא. אֵלָא מֹשֶׁה סָבַר, כִּיּוֹן דְּחָמָא
 גּוֹפִיָה אַרְבְּעִין יוֹמִין וְאַרְבְּעִין לַיְלִין, דְּלֹא אָכִיל

וְשָׂתִי, וְהָיָה נִיזוֹן מֵאֶסְפָּקֶלְרִיא דְלַעִילָא, סָבַר דְכֻדָּאי הוּא
לְמִישָׂאֵל דָּא.

וּמָה אָתִיב לִיה, לֹא תוּכַל לְרֹאוֹת אֶת פְּנֵי, הוּא מְאָרִיה
דְּאֶפְרַיִם, וְלֹא יָהִיב לִיה רְשׁוּתָא, עַד דְּנִפְק גְּשָׁמְתִיה.
לְקַיִים מָה שְׁנַאָמַר (שְׁמוֹת לג) בִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְהִי. וְכָל
נְשָׁמְתָא דְּעַדִּיקָא, אֶתִּיְהִיב לִיה רְשׁוּתָא לְמַנְדַּע, וְלֹא דְבָקָא
מָה דְלֹא יָכִיל בְּעֵלְמָא דִּין.

תָּנּוּ רַבָּנָן, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד מְלֻאָכִין
קַדִּישִׁין, וְאֵילִין אֵינּוֹן נְשָׁמְתֵהוֹן דְּעַדִּיקָא. הֵדָּא הוּא
דְּכַתִּיב, (תְּהִלִּים קד) עוֹשֶׂה מְלֻאָכִין רוּחוֹת מְשָׁרְתֵינוּ אֵשׁ לוֹהֵט.
עֲשֶׂה לֹא נֶאֱמַר, אֲלֵא עוֹשֶׂה, מְשַׁמַּע שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם.
אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, לֹא תִקְשִׁי לָךְ הָאִי, דְּהָא אֵית מְלֻאָכִים
שְׁנַבְרָאוּ מְכַסָּא הַכְּבוֹד, וְהֵם שְׁלוּחִים מְמוּנִים
בְּשְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אִי שְׂאָר מְלֻאָכִיא דְּהוּן
מְכַסָּא הַכְּבוֹד כְּךָ, נְשָׁמְתֵהוֹן דְּעַדִּיקָא דְּהוּן מִתְּפָן, וְקַיִמִי
אוֹרֵייתָא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דְּעָבִיד לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא מְלֻאָכִין עֵילְאִין קַדִּישִׁין.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, כָּלֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאָדָם אֲרַבְּעָה
דְּבָרִים, א"ש רוי"ח מי"ם עפ"ר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהָא
מְהוּפְכִין אֵינּוֹן בְּאוֹרֵייתָא. אָמַר לִיה רַבִּי פִּנְחָס, וּבְאוֹרֵייתָא
אֵיבָא אֵינּוֹן, אָמַר לִיה הֵן. וְאֵלוּ הֵן רוי"ח א"ש מי"ם עפ"ר.
תְּרִין אֵינּוֹן דְּאֶתְגַּזְרוּ מִשְׁמַשְׂיָא מְלַעִילָא, וְתְרִין אֵינּוֹן

דְּאֵתְגַזְרוּ מִלְרַע. מִנָּא לָן, דְּכִתְיב (שם) עוֹשֶׂה מִלְאֲכָיו רוחות, הָא רוח. מְשַׁרְתִּיו אִשׁ לוֹהֵט, הָא אִשׁ. יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוּנֵיהָ, כְּמִשְׁמָעוּ. תְּהוּם כְּלָבוּשׁ כְּפִיתוּ עַל הָרִים יַעֲמְדוּ מַיִם, הָא מַיִם. כְּלָהוּ מִתְחַבְּרָן דָּא עִם דָּא, רוח אִשׁ עָפָר מַיִם. אָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, אֵפֵי עַל גַּב דְּמִתְהַפְּכִי, לִית לָן בְּהַ, וְשִׁפִּיר קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּלָהוּ כְּלָלָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאָדָם. אָמַר לִיהֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲנִי בְּרֵאֲתִי אוֹתָךְ עֲלִיּוֹן, וְהִמְלִכְתִּיךָ עַל כָּל בְּרִיּוֹתֵי, נָתַתִּי בְּךָ כֹּחַ מִן הַמְּלָאֲכִים, וְכֹחַ מִן הַמְּשַׁרְתִּים, שְׁהִם לְמַעְלָה, וְכֹחַ הַתְּהוּם, וְכֹחַ הָאֶרֶץ, וְנָתַתִּי בְּךָ שִׁכְלַ טְהוּר הַגְּזוּר מִכְּסָאִי, וְאֵת הַטִּי קְדָמִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, רְצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לְאָדָם עֲלִיּוֹן עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו, לְמַהוּי יְחִיד בְּהֵאִי עֲלֵמָא, כְּמָה דְּאִיהוּ יְחִידָאִי לְעִילָא. כִּיּוֹן שְׁחָטָא, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֵן הָאָדָם הָיָה בְּאֶחָד מִמֶּנּוּ, הָיָה בְּדַעְתִּי לַעֲשׂוֹתוֹ בְּאֶחָד, עֲבָשׂוּ, וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רְקִיעַ אֶחָד עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִמֶּנּוּ נִתְּהוּוּ הַשָּׁמַיִם. שְׁנַאָמַר (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרְקִיעַ שָׁמַיִם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְלֹא זוּ בְּלָבָד, אֲלָא כָּל מַה שְׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, לֹא עָשָׂה אֲלָא דְּבַר א' מִהַכֹּל, וְאוֹתוֹ דְּבַר הוֹצִיא כָּל פְּעוּלוֹתָיו לְמִינוֹ, כְּגוֹן

הַשָּׁמַיִם, עָשָׂה מִמֶּנּוּ אֶחָד, אוֹתוֹ הַמְּשׁוּבָּח מִכָּלֶם. וְאָרֶץ עָשָׂה אֶחָד.

תָּא שָׁמַע, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵהַכֹּל עָשָׂה אֶחָד, אוֹתוֹ הַמְּשׁוּבָּח מִכָּלֶם, וְזֶהוּ הַרְקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִתְּהוּוּ הַשָּׁמַיִם. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַרְקִיעַ שָׁמַיִם. וְאָרֶץ אוֹתָהּ הַמְּשׁוּבָּחַת מִכָּלֶם, וְזוֹ אָרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִמֶּנָּה נִתְּהוּוּ שְׂאֵר הָאָרְצוֹת, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (משלי ח) עַד לֹא עָשָׂה אָרֶץ וְחֻצוֹת, אָרֶץ, זֶו אָרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְחֻצוֹת, שְׂאֵר הָאָרְצוֹת שֶׁבְּחֻצָּה לָאָרֶץ. הָאָדָם אֶחָד, וּמִמֶּנּוּ נִתְּהוּוּ כָּל הַשְּׂאֵר, דְּכְּתִיב (שם) וְרֵאשׁ עֲפָרוֹת תִּבֵּל. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בְּזֶה. אָמַר רַבִּי יַעֲחָק, מָנָא לָן. מֵהָאֵי קָרָא דְאָמַר דְּוֹד, (תהלים קמח) הִלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם, מֵאוֹתוֹ שֶׁנַּעֲשׂוּ הַשָּׁמַיִם מִמֶּנּוּ.

תִּנּוּ רַבָּנִן, זְמָנָא הֵדָא הָוָה אָזִיל רַבִּי יוֹחָנָן לְמַחְמֵי לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָוִי רַבִּי יוֹסִי אָזִיל עִמֵּיהּ, אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי, לָאֵן אַתָּה אָזִיל. אָמַר לִיה, לְמַחְמֵי לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, לְמֵאֲרִי פְּלוּגְתָא דִּילָךְ, אַתָּה אָזִיל לְמַחְמֵי. אָמַר שְׁמַע מִינָּה, דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן לְשֵׁם שָׁמַיִם קָא מְפָלִיג, וְהוּאִיל וְכֹךְ הוּא חֲבִיבוֹתָא דְּלִיבָאֵי אֲשַׁתְּפַחַת בִּיה. אֲסַפִּימוּ לְמִיזַל, וְהָוָה לִילִיָא, אָמְרוּ נִיתִיב הָבָא, עַד דִּיִּיתִי גְּהוֹרָא, וְנִתְּעַסַק בְּאוֹרֵייתָא, יִתְּבוּ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הָאֵי רְקִיעַ שְׁנַבְרָא בְּשַׁנִּי, הוּא הַרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן. וְתָנָא הוּא הַפְּרָגוֹד הַמְּפָסִיק בֵּינֵתִים. דְּכְּתִיב

(יחזקאל א) וְדַמּוֹת עַל רְאֵשֵׁי הַחֲזֵה רְקִיעַ כְּעֵין הַקְּרָח הַנּוֹרָא.
 וּמִזֶּה הֶרְקִיעַ נַעֲשׂוּ כָּל שְׂאֵר הֶרְקִיעִים, הַסּוֹבְבִים וְשְׂאֵינָם
 סוֹבְבִים, וְכוּלָם אֲדוּקִים בְּזֶה הֶרְקִיעַ, וְקָרָא לוֹ רְקִיעַ, וְקָרָא
 לוֹ שָׁמַיִם, וְדִבְתִּיב (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרְקִיעַ שָׁמַיִם. עַל
 שְׁנֵתֵהוּ מִמֶּנּוּ.

עַד דִּהוּוּ יְתִבִי, קָרִיב בְּרִיחַ דְּר' יוֹסִי לְאַבוּהֵי, אָמַר לִיהֵ הָאִי
 דְּאָמַר שְׁלֹמֹה, (מלכים א ח) וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן
 שַׁבְּתָד, הָוּה לִיהֵ לְמִימַר מִן הַשָּׁמַיִם. שָׁמַע רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר
 לִיהֵ אִימָא בְּרִי אִימָא, דְּמִלָּה דְּפּוֹמָךְ מִלָּה קַדִּישָׁא הִיא.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָאִי פְּסוּקָא שְׂאִיל, וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם
 מִכּוֹן שַׁבְּתָד. מִן הַשָּׁמַיִם הָוּה לִיהֵ לְמִימַר.

אָמַר לִיהֵ רַבִּי יוֹחָנָן, מִקְרָא חֶסֶר הוּא, כְּמוֹ שְׁוַעַת עֲנִיִּים,
 הָוּה לִיהֵ לְמִימַר מִן עֲנִיִּים. וְכֵן צַעֲקַת עֲנִיִּים, וְכֵן
 הִרְבֵּה. קָרִיב לְאַבוּהֵי, וְאָמַר לִיהֵ מִלָּה שְׁמַעְנָא בֵּיהֵ, אָמַר
 לִיהֵ רַבִּי יוֹחָנָן, אִימָא בְּרִי אִימָא.

אָמַר, שְׁמַעְנָא דִּי בְּעִידְנָא דִּי בְּעוֹן יִשְׂרָאֵל צְלוֹתְהוֹן
 וּבְעוֹתְהוֹן בְּבִתֵּי צְלוֹתְהוֹן, מַטְטְרוּ"ן מְאִרֵי דְּאִפְיָא,
 נְטִיל כָּל צְלוֹתְהוֹן דִּישְׂרָאֵל וְסָלִיק לְהוּ בְּהֵאִי רְקִיעַ, וְכַד בְּעִי
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַשְׁגַּחַא בְּזַכּוֹתְהוֹן דִּישְׂרָאֵל, מְעִיִּין
 בְּהֵוּא רְקִיעָא דְּאִתְקַרִי שָׁמַיִם, דִּתְמָן בְּעוֹתְהוֹן דִּישְׂרָאֵל,
 וּמְרַחֵם עֲלֵיהוּ. דִּבְתִּיב וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, מִמֶּשׁ. כֵּן
 אָמַר דָּוִד, הִלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם, דִּתְמָן הוּא תּוֹשֵׁב בְּחֵתָא

דִּישְׂרָאֵל. אַתָּא ר' יוֹחָנָן וּנְשָׁקִיָּה עַל רִישִׁיָּה, וּבְרַכִּיָּה, אָמַר
 מְרַגְלָא הָדָא הָווּת תְּחִילָת יְדִיךָ, מְרַגְלָא תְּהֵא בְּדַרְךָ.
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזִי, עֶבֶד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲרָקִיעַ
 הַזֶּה, וְעֶבֶד מַנִּיָּה שָׁמַיִם, דִּי מְמַנָּן תְּחִילָתוֹהִי, רְקִיעָא
 לְעִילָא, וְשָׁמַיָּא לְתַתָּא. וְעֶבֶד תְּחִילָת אֱלִין, שָׁמַיָּא אַחֲרֵנִין,
 דְּאִתְקְרוּן רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, דְּמְמַנָּן בֵּיהּ כָּל בּוֹצִינֵינָא דְנִהְרִין.
 תָּא חֲזִי בֵּין רְקִיעָא דָא, דְּאִתְקְרִי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, עַד הֲרָקִיעַ
 הַנְּטוּי עַל הַחַיּוֹת, אֵית תְּלַת מָאָה וְתַשְׁעִין רְקִיעִין
 אַחֲרֵנִין, וְשִׁבְעַת אֱלָפִין וְאַרְבַּע מָאָה וְחַמְשִׁין חוּלְקִין, סְמִכִין
 אִתְרִין דְּבוֹצִינֵינָא אַחֲרֵנִין, וּמֵאֱלִין בּוֹצִינֵינָא נְטִיל קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא וְאַנְחָ בְּהַאי רְקִיעָא דְשָׁמַיָּא, לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא.
 פְּרַשָּׁה ד (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא אֶת־אֶרֶץ נֶפֶשׁ הַיָּה
 לְמִינָהּ. רַבִּי בָּא פְּתַח בְּהַאי קְרָא, (ירמיה י) לֹא כִּי־אֶלֶּה
 חֶלֶק יַעֲקֹב כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא. תָּא חֲזִי, כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, צָפָה וְרָאָה, שְׁעֵתִידִין יִשְׂרָאֵל לְעַמּוּד
 וּלְקַבֵּל תּוֹרָתוֹ, וְגִזַּר מִכֶּסֶּאֱוֹ כָּל אוֹתָם הַנְּשָׁמוֹת הֶעֱתִידוֹת
 לְהַנְתֵּן בָּהֶם.

וְעָשָׂה לְמַעַלָּה אוֹצֵר א', אֲשֶׁר כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַגְּזוֹרוֹת מִכֶּסֶּאֱוֹ,
 עוֹמְדוֹת שָׁם. וְקָרָא לוֹ גּוֹפֵי הַנְּשָׁמוֹת. וּלְמָה נִקְרָא גּוֹף
 הַנְּשָׁמוֹת. אָמַר רַבִּי בָּא, מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת כְּשִׁיוֹעָאוֹת מִן
 הָעוֹלָם הַזֶּה, עוֹשָׂה לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּיוֹקְנָא שֶׁל
 גּוֹפּוֹת, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּזֵה הָעוֹלָם, וּמִנִּיחָם בְּזֵה הָאוֹצֵר.